

Semeneli gazanda kimiň baş barmagynyň yzy galýar?

Category: Halk döredijiliği we rowaýatlar, Kitapcy, Sözler
написано kitapcy | 23 января, 2025

Semeneli gazanda kimiň baş barmagynyň yzy galýar? SEMENELI GAZANDA KIMIŇ BÄŞ BARMAGYNYŇ YZY GALÝAR?

Ýurдумызда giňden bellenilýän baýramçylyklarymyzyň biri hem Nowruz baýramydyr.

Bu baýramçylyk mynasybetli taýýarlanylýan datly semeneler birnäçe ýyllardan bări türkmen saçagyny bezäp gelýär.

Ýöne bu semenäniň taýýarlanyşynyň aňyrsynda halk döredijiliginden çykan rowaýatlar bar.

Siz Äše-Patma hakynda eşidip gördüñizmi?

Äše-Patma hakynda il arasynda ýoň bolan rowaýatlary diňläp görmedikleriňiz az-azdyr.

Kiçiräk wagtlarym her ýylyň 21-nji marty Semene bişirip öýme-öý paýlanardy. Öňler goňşular bilen bilelikde bu baýramçylygy, mekdeplerde mugallymdyr, okuwçylaryň arasynda gyzgyn bellenerdi.

Indi bolsa biz semenäni bazarlardan nagt satyn alyp bilýaris.

□ Aýtmaklaryna görä uly gazanda semenäni ataryp, ojagyň aşagyny mazaly odundan doldurylyp ýakylýar we gazan mazaly gaýnaýar. Ertesi irden turup gazanyň gapagyny galdyryp taýýar semenä seredersiň welin baş barmaklaryň yzy bildirip durýar eken. Bu bolsa hezreti Äše-Patmajanyň elleriniň yzy - diýýärler. Datly semene tagamy Türkىýadaky goýy halwanyň tagamyna kybap gelýär.

Şeýlelikde taýyn bolan semenä Äše-Patma gelip barmagyny batyryp dadyp görýär eken.

Şeýle rowaýatlary il içinde gürrüň ederdiler.

Bu rowaýatdan dörän zenan ady, yslamdan öňki türkmenleriň dillerinde doga boldumyka?

Gadymy türkmenleriň arasynda Aşepatman hanym diýip zenan taňry bolupdyr. Ol lukmançylygyň piri hasaplanypdyr.

Türki rowaýatlarynda Aşepatman hanym ýaşy gartaşan kempir bolup syrkawlara şypa berip, adamlary her dürli dertlerden halas eder eken.

Özüniňem gyzyl saçy, dürli lagyldan dişleri bolup, ýasaýan ýerleri hem gür tokaýdan ybarat kölüň içi bolupdyr.

»Aş» sözi türkmençe nahar aş, diýen manylary berýär.

Aşa sözi bolsa türkiçe gyz dogan, uýa manyny aňladýar. Diýmek aş-aşa-aça sözleri: »Nahar berýän aşpez gyz uýa» diýen manylara gabat gelýär.

Türkileriň zenan taňrysy Aşapatman bilen Äše-Patmanyň hiç hili baglanyşygynyň ýokdugyny hem bellemelidiris. Onda Rowaýat edilşine görä semenedäki baş barmaklaryň yzy Äše-Patmanyň eliniň yzlary bolsa gerek.

Äše Hezreti Muhammet pygamberiň (s.a.w) ýanýoldaşynyň adydyr. Patma (Fatima) bolsa pygamberimiziň gyzy, hezreti Alynyň bolsa ýanýoldaşydyr. Türkmençilikde olaryň adynyň ikisi birlikde tutulyp aýdylýar.

Bu maglumatlary Nowruz baýramynyň ýetip gelmegi mynasybetli toplamaly boldum.

Ýetip gelýän Milli Nowruz baýramyñyz gutly bolsun. Gutlamak bilen size berk jan saglygyny, ýurt abadançylygyny dileýärис.

■ Maglumat üçin seret:

Deniz Karakurt »Türk söylence sözlüğü».

Isbn: 978-605-5618-03-2 2011. »AŞAPATMAN HANIM» sah-35 (turkçe).

Taýýarlan: Çarymuhammet SUGTYÝEW. Halk döredijiliği we rowaýatlar